

Yeni İş Yasası'na İlişkin Ürünler

10 Haziran 2003 gününde yürürlüğe giren 4857 sayılı yeni İş Yasası ile çalışma yaşamı yeniden düzenleniyor. Yasanın öngördüğü 30'un üzerindeki yönetmelik çalışmaları da sonuçlanmaya başladı. 2003'ün son aylarında yayımlanan bazı yönetmeliklere, 2004'ün başından itibaren yenileri ekleniyor.

Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki Mecelle ve Cumhuriyet Döneminde Borçlar Yasası, 30'lu yıllarda 3008 sayılı İş Yasası, kısa bir dönem için 931 sayılı İş Yasası ve 70'li yıllarla birlikte 1475 sayılı İş Yasası. 3008 ve 1475 sayılı yasalar 30 yılı aşkın uygulamalarından sonra tarihteki yerlerini aldılar. Bunlar üzerine yazılan kitaplar da kütüphanelerden arşivlere kaldırılmaya başlandı. 4857 sayılı yasa ile ilgili 2003'ün sonlarında yayımlanmaya başlanan yeni çalışmalar da, raflarda yerlerini almalarının ötesinde, masaların üzerinde aralarına ayraçlar konmuş, notlar düşülmüş, bazı satırların altları çizilmiş olarak uygulamalara ışık oluyor.

Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Demircioğlu ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi (o tarihlerde) Doç. Dr. Tankut Centel'in ortak çalışmaları "İş Hukuku"¹ kitabını 16 yıl önce bu derginin sayfalarında tanıtmaya çalışmışım.

"Mühendislik Fakültelerinde okuyan öğrencilere yönelik olma çabası, bu öğrencilerin ileride işletmelerin başında, endüstriyel ilişkiler konusunda ne gibi sorunlarla karşılaşabileceklerine yanıt bulma arayışı, çalışmayı yöneticiler için bir el kitabı olma noktasına getirmiştir."

"Sendikalar bu kitabı doğal olarak mutlaka okumalıdır. Ancak,

özellikle sosyal bilim öğrenimi görmemiş, profesyonel yöneticiler, yönetim içinde yer alan teknik elemanlar bu kitabı okuduklarında, işyerinde karşılaştıkları günlük bir çok sorunun cevabını da bulacaklardır."²

Kitap bir boşluğu doldurmuş, önemli bir işlev gerçekleştirmiş ki, 14 yılda 8 ayrı baskı yapmış ve her ayrı baskıda gelişmeler ve değişimler de belirtilmiş. Neredeyse 2 yıldan az bir sürede yeni baskılar yerini almış.

Günümüzde Prof. Dr. Demircioğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliğinin yanısıra, birkaç dönemdir idari bir görev olarak İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin Dekanlık görevini de yürütmektedir. Prof. Dr. Centel ise İstanbul Üniversitesi Hukuk

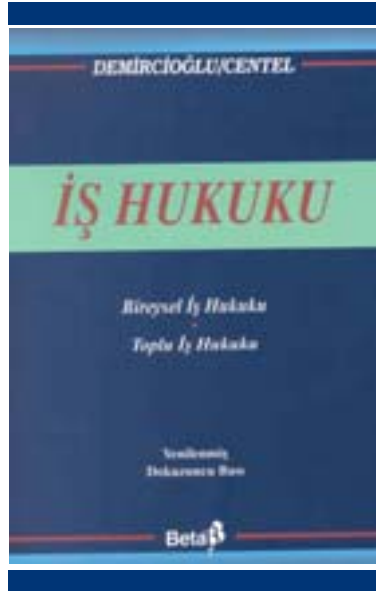
İsmail BAYER

İdarecilerin genellikle bu görevleri süresi içinde, bilimsel çalışmalara verdikleri çalışma zamanını ve ürün vermeyi azalttığı gerçeğini yadsıyamayız.

Ancak, Prof. Dr. Demircioğlu ile Prof. Dr. Centel'in, bu genellemenin dışında kaldığını altını çizerek özellikle belirtmek zorundayız. 1988'de başlayan ortak ürün çalışmaları, 2003 sonbaharına geldiğinde, "İş Hukuku - Bireysel İş Hukuku - Toplu İş Hukuku" kitabı yenilenmiş 9 uncu baskısı ile yeniden gün ışığına çıktı.³

Ortak çalışmanın daha önsözünde, 2821 ve 2822 sayılı Yasalarda değişiklik yapılması gerekliliğini vurgulamalarının yanısıra, 1975 yılından bu yana Kıdem Tazminatı Fonu Yasası'nın çıkarılmadığını, 4857 sayılı yeni İş Yasası'nda da, bu konuda bir değişiklik olmadığı, durumun aynı olduğunun altını çizmişlerdir.

4857 sayılı Yasa'nın hazırlık çalışmalarında bulunmayan bu iki öğretim üyesinin, yeni yasayı, Hukuk+Teknik ayrımında farklı iki gözlük ile ortak bir değerlendirmeye yönelmeleri, ilk baskıdaki özelliğin ve farklılığın sürdürülmesi bakımından, kitabın

Fakültesi'nde Profesör olarak öğretim üyeliği görevini sürdürmenin yanısıra, idari bir görev olarak iki dönemdir Hukuk Fakültesi Dekanlığı görevini sürdürmektedir.

¹ DEMİRCİOĞLU, Prof. Dr. Murat - CENTEL, Doç. Dr. Tankut "İş Hukuku" Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1988, 232 sf.

² BAYER, İsmail "Yöneticiler İçin İş Hukuku" Çimento İşveren Cilt.2. Sayı.6. Kasım 1988 sf.19-20.

³ DEMİRCİOĞLU, Prof. Dr. Murat - CENTEL, Prof. Dr. Tankut "İş Hukuku. Bireysel İş Hukuku-Toplu İş Hukuku" Yenilenmiş Dokuzuncu Baskı. Beta Basım Yayın Dağıtım. İstanbul, Eylül 2003. 384 sf.

önemini eksiltmemekte, günümüzde daha da arttırmaktadır.

4857 sayılı Yasa'nın çıkmasından üç ay sonra, yeni yasaya göre düzenlemeleri aktarırken, toplu iş hukukuna ilişkin düzenlemeleri yeni bilgiler ışığında değerlendirip, eksiklikler eleştirel bir bakışla sergilenmektedir.

İki öğretim üyesinin idari görevleri dekanlıklarını sürdürürken, yaz aylarında tatil yapmayıp, ortak ürünlerini yeniledikleri gerçeği ile karşı karşıyayız.

İlk baskıda aktardığımız genel çerçeve, yeni değişiklik ve gelişmelerin ışığında zenginleştirilmiştir. Anlatım dilindeki sadelik, teknik elemanları hukukun labirentlerinde dolaştırmamaktadır. Bir düzenlemenin, yargı kararları ve doktrinindeki görüşler çerçevesinde yeniden ele alınıp tartışılması anlatımı yerine, sonuç, ne yapılacağı, ne olduğu aktarılmaktadır. Kitabın bu sürede 9. baskıya ulaşmış olması, hedef kitlesine ulaştığının da somut göstergesidir.

İş Yasası ile ilgili yönetmeliklerin

yayımlanmasının devam ettiği günümüzde, sendikalar ve toplu sözleşme ile ilgili yasalarda değişikliğin de 2004'te olması ya da olmaması durumunda dahi, gelecek yıl, yani 2005'te bu ortak çalışmanın 10'uncu baskısı ile karşılaşacağımızı şimdiden belirtebiliriz.

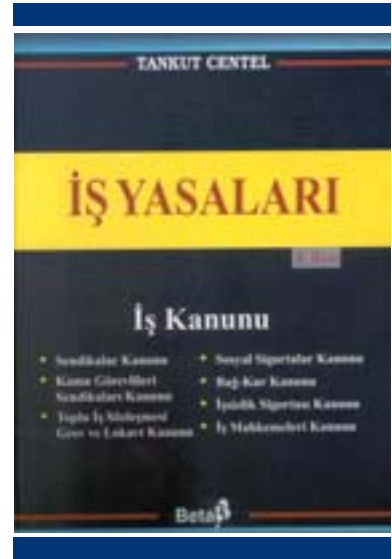
4857 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra, değişik sendikal ve ticari kuruluşlar, kişiler yeni yasayı açıklamalı ya da metin olarak yayımladılar.

Ancak bu metin yayınların birçoğunda, 4884 sayılı Yasa ile Yasa'nın 3'üncü maddesine yapılan eklemeyi göremezsiniz. Bu durum küçük bir ayrıntı olmakla birlikte, izlemenin önemini belgeleyen bir konudur. 4857 sayılı Yasa'nın çıkmasından sonra, aynı süreçte çıkan başka bir yasa olan 11.06.2003 günlü 4884 sayılı Yasa ile eklenen bildirimlere ilişkin bu düzenleme, Yasa'nın bütünlüğü içinde gözardı edilmemesi, unutulmaması gereken bir düzenlemedir.

Prof. Dr. Tankut Centel, ayrıca 4857 sayılı Yasa ile birlikte, daha önceki yıllarda çıkan çalışma yasaları ile ilgili notlu derlemesinin, 4. basısını da Eylül 2003'te yayımlamıştır.⁴ Yeni İş Yasası'nın yanısıra, Sendikalar Yasası, Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası, Toplu İş Sözleşmesi Grev Lokavt Yasası, yine 2003 yazında değişiklikler yapılan, Sosyal Sigortalar Yasası, Bağ-Kur Yasası da bu derlemede yer almıştır. İşsizlik Sigortası Yasası da bu bütünlüğün içinde verilmiştir. Gelecek baskılarda herhalde İş-Kur, Sosyal Güvenlik ile ilgili diğer kurumsal yasalar da bu kitap içinde yer alacaktır. Bu derlemede, İş Mahkemeleri Yasası da yer almıştır. İş Mahkemeleri Yasası'nın da artık yeniden ele alınması gerekliliği ve zamanı gelmiş, hatta gecikmektedir.

4857 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, bu yasanın getirdiği yeni düzenleme, yükümlülük ve cezalarla ilgili, sosyal taraflarda, özellikle işveren sendikalarında yoğun bir bilgilendirme süreci başlamış ve devam etmektedir. Ortak, küçük gruplar halinde; açık veya kapalı bir çok toplantıda değişik öğretim üyeleri, bilgilendirme süreci ile birlikte görüşlerini de sergilemektedir.

2003 yazını yoğun geçiren Prof. Dr. Tankut Centel'in diğer ürününü de burada belirtmeden geçemeyeceğiz. 02 Temmuz 2003'te Türkiye Tekstil İşverenleri Sendikası tarafından düzenlenen konferansta, Prof. Centel'in verdiği tebliğ, soru ve yanıtlar da kitap

haline getirilmiştir. Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası'nın, "4857 sayılı İş Kanunu (Konferans Notları)"⁵ yayınının, en önemli özelliği, tebliğden daha fazla yer tutan soru ve yanıtların da kitapta yer almasıdır. Yönetmelikler çıkmadan bazı sorulara kesin ve açık yanıt verme zorluğuna karşın, Centel'in açık ve net yanıtları ve devam eden sorular süreci, "biz bu yasayı çok tartışacağız" noktasına ister istemez götürmektedir.

⁴ CENTEL, Prof. Dr. Tankut "İş Yasaları" 4. Basi.

Beta Basım Yayım Dağıtım. İstanbul, Eylül 2003. 632 sf.

⁵ CENTEL, Prof. Dr. Tankut "4857 Sayılı İş Kanunu (Konferans Notları)" Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Yayını. İstanbul 2003. 104 sf.

Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası

Nerede kalmışız. Çimento İşveren Dergisi yayımlanmaya başlamasından itibaren, 2000 Mart'ına kadar, bu sayfalarda epey kitaplarla birlikte olmuşuz. Son yazımız, 2000'in Mart sayısında yayımlanmış, "Bir İlk. Güzel Bir Ortak Çalışma. Prof. Dr. Tunçomağ ve Prof. Dr. Centel İş Hukukunu Yeniden Değerlendiriyorlar".

"10 yılı aşkın bir aradan sonra, Prof. Dr. Kenan Tunçomağ'ın 'İş Hukuku Esasları' kitabının ikinci baskısını, bu kez Prof. Dr. Tankut Centel ile ortaklaşa yeniden yayımlandığını görüyoruz. Aslında bu çalışmaya ikinci baskı dememek gerekir. Çünkü 10 yılı aşkın çalışma yaşamındaki gelişmelerin ışığında bu ortak ürün adeta yeniden kaleme alınmıştır. Hoca-öğrenci ilişkisinin yıllar sonra, emekli hoca ile emekli hocanın büyük emek verdiği İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Ana Bilim dalının öğretim üyesi ve halen İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi dekanı olan öğrencisi, asistanı Prof. Dr. Tankut Centel'i bu kitapta yan yana iki imza olarak görmek bir ilk örnek.

Ayrıca İş Hukuku'nun dinamikliğinin süren bir işbirliğinin ve emekli olunamadığının da güzel bir örneği".⁶

Ve aradan dört yıl geçtikten sonra, bu derginin sayfalarında yeniden gözükmeye başlarken, yine bu kitabın üçüncü baskısına değineceğim, 4857 sayılı yeni İş Yasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra, 1475'in bir yana bırakılarak 4857'ye göre yeniden ve yine ortak üretilmesi hususunda sizi bilgilendirmek istiyorum.

Ortak ürünün buradaki özelliği ve güzelliği, Tunçomağ hocamızın hala emekli olamadığının somut belge ile saptanmış olmasıdır. Hoca-öğrenci-asistan ilişkisinin, bir süreç içinde vefa-saygı-işbirliği çerçevesinde sürdürülmesinin adeta süreklilik kazanması bakımından da ilginç bir örnektir. Tunçomağ-Centel işbirliğinin ürünü "İş Hukuku'nun Esasları"nın da Kasım 2003'te gün ışığına çıkması⁷, biraz önce Prof. Centel hocamızla ilgili bir durumu pekiştirme gereğini de gündeme getirmektedir. Hocamız, bu yaz hiç tatil yapamamış, idari görevi dekanlığının yanısıra bilimsel çalışmalarına da hiç ara vermediğini belgelemiş olmaktadır.

Uygulamacılar, arada boşluk olmaksızın yeni yasa ile birlikte adeta sorularının yanıtlarını bulmaya başlıyorlar. Yeni İş Yasası ile ilgili ürünlerden bir demet bilgilendirmeye çalıştık.

Prof. Dr. Kenan Tunçomağ'ın 1982 baskısı, "Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar" kitabını dört yıl önceki yazımızda da hatırlatmışız.

2000'li yıllara "Sosyal Güvenlik Reformu?" savları ile girerken;

"Yine zaman tüneline giriyoruz. Ercüment Behzat Lav'ın ilk baskısı

1934'te yapılan KAOS kitabında yer alan, KAOS şiirindeki ilk dizesi geliyor dilime,

"Stasforda sancılar başladı;
Vinliyor uzaklıklar"

diye belirtip,

"...geleceğe yönelik kısırlıktan üretkenliğe yönelinmesinin kaçınılmaz zorunluluk olduğu günümüzde, Prof. Dr. Tunçomağ ve Prof. Dr. Centel'in yeni bir ortak çalışmayı, Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar'ın yenilenmiş baskısını beklemek çok şey istemek mi acaba? Günümüzde bu katkılara gereksinim dünden daha fazla"⁸ diye noktalamışız yazıyı.

Evet, "Sosyal Güvenlik Reformu" diye sunulan, sigortanın kurtarıldığını belirtenler bugün nerede acaba, kaç kez değişikliğe uğradı reform. Bugün reformdan ve SSK'nın kurtarılmışlığından bahsedebilir miyiz acaba? Kaos tanımlamamızı gerçeklik olarak yaşamıyor muyuz? Bugün yeniden reformlardan bahsedilebiliyorsa Sosyal Sigortalar'daki o zamanki reform ne oldu?

O zaman "...dünden daha fazla" cümlesine bugün bir de "de" eklememiz gerekmiyor mu?

Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar konusunda bugün bilimsel çalışmalara doğru tanımlamalara gereksinimimiz "dünden de daha fazla".

Bu yazı biraz "nostalji" ağırlıklı bir yazı oldu. Günümüzde güzellikleri dünü unutarak yaşayamayacağımıza göre, dünden koparak geleceği kavrayamayacağımız için, biraz hoşgörünüze sığınarak bu sayfalarda yeniden "merhaba" demek istiyoruz.

⁶ BAYER, İsmail "Bir İlk. Güzel Bir Ortak Çalışma. Prof. Dr. Tunçomağ ve Prof. Dr. Centel İş Hukukunu Yeniden Değerlendiriyorlar"

Çimento İşveren. Cilt.14. Sayı.2. Mart 2000 sf.35-36.

⁷ TUNÇOMAĞ, Prof. Dr. Kenan - CENTEL, Prof. Dr. Tankut. "İş Hukukunun Esasları" 3. Baskı. Beta Basım Yayın Dağıtım. İstanbul 2003. 538 sf.

⁸ BAYER, İsmail a.g.y.